

bemærke, at det vistnok er med Rette, at der fra Lærerstandens Side gennem en længere Mærtsætte gentagne Gange er rejst Krav paa Forbedring af de pekuniære Vilkaar, hvorunder den arbejder, og at det i saa Henseende med fuld Tøje er gjort gældende, at Værdien af de forskellige Ydelser, hvori Lønningen bestaar, i Tidens Løb er sunket saa dybt, at Lønningen for mange Embeders Vedkommende paa ingen Maade hder Læreren de pekuniært set nødvendige Forudsætninger for en Livsførelse, der svarer til hans Stilling i det Samfund, i hvilket han lever. Forpligtelsen til at raade Bod herpaa paahviler vel efter Lovgivningen vedkommende Kommune, men Hensynet til Kommunens bristende Gyve til i saa Henseende at præstere det fornødne saavel som en i Samfundet efterhaanden vaagnende Erkendelse af Statens Forpligtelse til at komme Kommunerne til Hjælp ogsaa paa dette Omraade har foranlediget Regeringen og Rigsdagen til som midlertidigt Tillæg til Lærerløningerne at bevilge et betydeligt aarligt Beløb af Statskassen, hvilken Bevilling for første Gang opførtes paa Finansloven for 1878—79 med 300,000 Kr. og forhøjedes ved Finansloven for 1887—88 til 400,000 Kr., indtil den endelig ved Finansloven for 1895—96 er givet med 500,000 Kr.

Denne væsentlige Hjælp til Forbedring af Lønningerne er dog — selv med den senest skete Forhøjelse — ikke tilstrækkelig til at dække det Tab, som er forvoldt Læreren ved, at de vigtigste Bestanddele af hans Lønning efterhaanden ere sunkne i Værdi. For saa vidt der imidlertid i saa Henseende skulde tales om en Erstatning til Lærerne, bør der næppe i særlig Grad tages Hensyn til anden Medgang i Lønningen end den, der knytter sig til den formindskede Kapitalstatk for Kornydelsen og for Landsbylærerne tillige til Medgangen i Jordlodsindtægterne. Hvad særligt disse sidste angaar, er Forholdet vel dette, at Læreren i det væsentligste selv forbruger Loddens Produkter, og at Værdien af disse saaledes for ham vil være temmelig konstant og navnlig ikke ubetinget vil kunne beregnes paa Grundlag af Loddens Værdi i Handel og Wandel; men paa den anden Side maa det ikke overses, at Læreren allerede nu i ringe Grad har Forudsætningen for selv at kunne drive sin Jord, og at han efter den nye Ordning af Læreruddannelsen i endnu mindre Grad vil være egnet hertil; desuden maa de stigende Banfæligheder ved at saa Lodden dreven ikke lades ude af Betragtning. Derimod bør der formentlig ikke tages noget Hensyn til Medgang i Indtægter af Offer og Accidenser, om en Medgang overhovedet

har fundet Sted, da disse Ydelsers Karakter med Nødvendighed maa være noget fluktuerende, ligesom Talen ogsaa her er om en bestemt Forpligtelse, hvis Tilføjelse det i alt Fald ikke kan paahvile Staten at raade Bod paa.

Blandt de Forsøg, der fra forstellig Side ere gjorte paa at finde en Form, hvorunder Lærernes pekuniære Vilkaar ved Statens Hjælp kunde forbedres paa en Maade, der saa vidt muligt overalt virkede i det rette Forhold til Trangen og ikke i det væsentlige afveg fra de hidtil gældende Principper for Lønningsydelsen, maa i første Række nævnes den Ordning, som med enkelte mindre væsentlige Afvigelser findes anvendt i Regeringens Lovforslag fra Rigsdagssamlingen 1879—80 og 1884—85, og som ligeledes er optaget i de af vedkommende Folketingsudvalgs forskellige Grupper stillede Forslag, nemlig Anvendelsen af Alderstillaeg, hvis Tilbeling og Størrelse bestemmes saavel efter Læreren Anciennitet som efter Størrelsen af hans Embedes Reguleringssum. Til Udredelsen af disse Alderstillaeg, der hdes Lærerne af Skolefonden, skulde da Staten bidrage med et vist nærmere bestemt fast Beløb, der i Lovforslaget fra 1884—85 er ansat til 500,000 Kr., og desuden med henimod Halvdelen af den Sum, Skolefondene i øvrigt maatte udrede til Alderstillaegene; derimod skulde samtidig det af Statskassen hidtil udredede Lønningsillaeg bortfalde.

Det ses let, at Hovedindbendingen mod denne Ordning maatte være den, at den lader hele den tidligere, forældede Lønningsmaade ved Kornydelse, Jordlod, Offer og Accidenser forblive usorandret og derfor ikke kan betragtes som nogen udtømmende Afhjælpning af Manglerne ved den gældende Ordning. Opmærksomheden rettes da naturligt mod den Lønningsform, som er den gældende i det overvejende Flertal af Embedsstillinger udenfor det gejstlige Omraade, og som ogsaa for Lærerløningernes Vedkommende er indført i adskillige Røbstæder, nemlig Betaling i Penge, saaledes at Lønningsbeløbet's Størrelse stiger med Tjenesteaarene. Denne Lønningsmaade vil for Lærerembederne i Røbstæderne kunne gælde uden Modifikation — bortset fra, at de enkelte Røbstæder, der have kirkelige Indtægter, maa beholde disse —, medens det for Embederne paa Landet formentlig vil være nødvendigt at bevare som Naturalydelser Boligen og Brændselet. Det er en væsentlig Fordel ved denne Ordning, at Læreren's Indtægter blive beregnelige ikke blot for det enkelte Aar, men ogsaa for Fremtiden, og at den enkelte Lærer ikke udsættes for til Trods for al Flid og